

УДК 811.111

ЕКОПОЕТИКА: АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Статтю присвячено огляду основних ідей і концепцій екопоетики, яка виникла внаслідок наповнення традиційних і новітніх поетологічних студій новим екологічним змістом у контексті екологічної культури та екологічного мислення. З'явилися нові дослідницькі (екопоетика, лінгвоекопоетика, екологічне літературознавство) та художні (екопоезія, поезія природи, поезія навколишнього середовища, зелена поезія) різновиди, напрями та жанри, які об'єднано парасольковою назвою «екопоетика». У статті виділено три аспекти дослідження в межах екопоетики: літературознавчий, культурологічний та лінгвопоетологічний. У той час як літературознавство переважно спрямоване на екокритичний аналіз різножанрових художніх творів, а культурологія розглядає екопоетику з позицій взаємодії культури і природи з метою формування екологічної свідомості людства, лінгвопоетика передбачає, зокрема, встановлення широкої палітри екологічно навантажених текстових елементів, що втілюють систему екоконцептів та екомотивів, характерних для різних лінгвокультур.

Ключові слова: екопоетика, культурологічний аспект, лінгвопоетологічний аспект, літературознавчий аспект, поетика.

Постановка проблеми. Поняття «поетика», що виникло ще за часів Аристотеля, у тлумачних словниках [6; 8] трактується як термін літературознавства, який пов'язують із дослідженням системи художніх принципів та стилістичних засобів побудови літературних творів (М.Л. Гаспаров, М.Г. Комлев, Б.В. Томашевський, В.М. Жирмунський та ін.). Літературознавчу та пізнішу лінгвопоетику розрізняють у ширшому та вузькому значеннях: 1) наука про літературу – еквівалент поняття «літературознавство»; окремих розділ літературознавства, що ототожнює її з теорією літератури або стилістикою і 2) форма художнього твору [11, с. 129], зображення певних художніх явищ, мотивів, ідіюстилів [4; 5; 38], що «залежить від змісту окремих поетик, характерних для творів того чи іншого письменника або літературного напрямку» [5, с. 764]. Відповідно, біблійна поетика ґрунтується на «літературно-художній структурі святих книг, зосереджуючись на вивченні їх зображальних засобів, прийомів та літературних жанрів» [7]. Деякі вчені (Я. Мукаржовський, В.В. Іванов, М.М. Бахтін) тлумачать поетику як «естетику словесної творчості» [2, с. 5], завдяки її прагматично (герменевтично) орієнтованій художності [9, с. 10]. Завданням поетики як літературознавчої дисципліни є «з'ясування специфіки літератури серед інших видів мистецтва на основі дослідження засобів художнього вислову» [10, с. 196], а як лінгвістичної дисципліни є розкриття вербальних механізмів художності і поетичності, словесного мистецтва, встановлення особливостей функціонування поетичних образів у художніх текстах та текстах інших жанрів.

Термін «поетика» походить від грецького дієслова *poieo* – роблю, виготовляю, будую; відповідно, іменник *poietes* означає «майстер» чи «творець» взагалі [9, с. 13]. Зазвичай цей термін розглядається у двох традиційних значеннях: 1) наукова теорія словесної художньої творчості чи система методично розроблених рекомендацій для неї; 2) система робочих принципів будь-якого автора, літературної школи, літературної епохи [9, с. 12; 1, с. 3].

За останні три десятиліття зміст поняття «поетика» істотно змінився, перетворюючись з науки про «художню форму», яка інвентаризує і класифікує «художні засоби», на науку, «яка намагається осмислювати художність в усій повноті цього складного поняття» [10, с. 196].

Таким чином, поняття «поетика» набуває двох основних тлумачень: 1) наукового чи епістемологічного, як наука, що вивчає певні художньо-літературні явища; 2) загального чи онтологічного, у плані притаманності не тільки поетичним текстам. У цьому останньому ракурсі поетикою відтворюються як особливості авторського ідіюстилю, так і «єдність втілених у тексті фрагментів художньої картини світу», з огляду на певні ідеї, концепти, концептосфери, художні деталі [5, с. 764].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні глобалізаційні процеси відбилися на змісті поетологічних досліджень. Почали з'являтися праці, основна ідея яких – мотивація до збереження навколишнього середовища, акцент на невід'ємності людини від природи, усього живого на землі. Це наповнило поетику новим екологічним змістом і стало поштовхом для виникнення нового термінопоняття – «екопоетика» (ecopoetics, ecopoetry), яке почало застосовуватись і в лінгвістичних працях останніх років [27; 28; 29; 33], що і зумовлює *актуальність* нашого дослідження. Екопоетика в широкому сенсі корелює не лише з різними видами екологічно навантаженої поезії, а й пов'язана з екологічною культурою, екологічним дискурсом. У літературознавстві побутує думка, що термін «екопоетика» (ecopoetics) виник як похідний від терміну «екопоезис» (ecopoiesis), запропонований британським літературознавцем Д. Бейгом у 2000 р. Він тлумачив екопоетику, стосовно поетичної мови, як спосіб «вираження, який може впливати на уявне воз'єднання розуму і природи» [14, с. 245]. Термін "ecopoetic" складається з префіксу *eco-*, який походить від грецького слова *oikos*, що означає «дім, місце проживання, чи житло», та *poiesis* – «формування, створення», тобто екопоетика дізнається, яким чином віршований текст може сформувати це місце проживання [там само, с. 75]. Звідси, термін «екопоезис» (ecopoiesis) позначає дійсне фізичне формування екосистеми (Р. Todd) [36, с. 108]. Значення терміну розширилося внаслідок урахування кореляцій зі словом «екологія», де одним із тлумачень складника *logos* є історія, що дозволяє переосмислити екологію як «історію місця проживання» [там само].

Мета статті. Метою запропонованої статті є висвітлення основних аспектів екопоетологічних досліджень у сучасних гуманітарних студіях. Для досягнення поставленої мети необхідно розв'язати такі завдання: 1) з'ясувати основні напрями екопоетики з огляду на традиційні і новітні літературознавчі та лінгвопоетологічні студії; 2) охарактеризувати специфіку цих досліджень в екологічному плані; 3) систематизувати погляди вчених стосовно формування, розвитку та вживання термінопоняття «екопоетика». *Об'єктом* дослідження є екопоетика як нова галузь лінгвопоетологічних досліджень, а *предметом* – основні аспекти таких досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сплеск досліджень у галузі екології спричинив неоднозначність лінгвістичних підходів до аналізу текстів наприкінці ХХ століття. Об'єднавши зусилля літературознавства, поетики й екології, британський літературознавець Д. Бейг застосував термін «екопоетика» під час вивчення творів англійських поетів ХІХ ст., творів філософів і натуралістів того часу, а також новел Д. Остін та Т. Харді, які, як він уявляв, втілювали стосунки між людьми, природою, суспільством і їх спільним середовищем в етичному ракурсі, а саме, віддзеркалюючи «здатність письменника повернути нас до землі, яка є нашою домівкою» [14, с. ix]. У 2001 р. було започатковано журнал "Ecopoetics", в якому висвітлюється творчо-критична (creative-critical) взаємодія письма й екології, а засновником і редактором якого є американський екокритик сучасної поезії Д. Скіннер. У 2002 р. американський дослідник, екокритик Дж. Скотт Брайсон видав антологію "Ecopoetry: A Critical Introduction" (Екопоезія: критичний огляд) [18], що дозволило поглянути на літературні тексти (історичні, сучасну поезію) з екологічної перспективи. Головним чином, починаючи з 2000 р., термін «екопоетика» застосовувався до поем, поетичних творів, «предметом яких була природа» [31, с. 87]. Хоча паралельно цей термін вживався і на позначення галузі літературознавчої поетики чи лінгвопоетики, яка вивчає екологічно значущі художні явища та тексти, в тому числі екопоезію.

Термін «екопоезія» (ecopoetry) вперше з'явився у праці американського екокритика Л. Бьюелла "The Environment Imagination" (Екологічна уява) у 1995 р. [19], де були окреслені чотири ознаки жанрів на екологічну тематику. Л. Сігай у роботі "Sustainable Poetry" (Стала поезія) (1999) визначає «екопоезію» як «поетику, яка постійно наголошує на взаємодії людини з природою як динамічному, взаємозв'язаному порядку циклічної системи зворотнього зв'язку» [35, с. 37], і називає її поезією навколишнього середовища (environmental poetry). Інші дослідники, наприклад, П.Д. Мерфі, виділяють «природно-орієнтовану літературу» (nature-oriented literature), що відповідає критеріям «екологічної літератури» (environmental literature) і пропагує «політичні й етичні цінності» людини і її взаємодії з природою [цит. за: 17, с. 2].

Екокритик Дж. Скотт Брайсон у зазначеній праці "Ecopoetry: A Critical Introduction" запропонував інше тлумачення екопоезії як такої, що «дотримуючись правил традиційної поезії

природи, виходить за межі цієї традиції, сягаючи сучасних проблеми і питань» [17, с. 2]. Водночас він надає три головні характеристики екопоезії: 1) врахування екологічної та біоцентричної перспектив, що визначають взаємозалежність природи і антропосвіту; 2) необхідність взаємної адаптації людини і природи; 3) скептицизм щодо гіперраціональності, що виражається у засудженні надмірно технологічного світу і попередженні екологічних катастроф [там само].

Грунтуючись на дефініції Дж. Скотта Брайсона, поняття екопоезії було розширено американськими поетесами і дослідницями А. Фішер-Вірт і Л.-Г. Стріп, які побудували її класифікацію за трьома групами: 1) *nature poetry* (поезія природи) – роздуми над смыслом життя як наслідком зіткнення людини з іншим, відмінним від людського світом, тому не вся поезія природи є екологічною; 2) *environmental poetry* (поезія навколишнього середовища), що історично і філософськи походить від поезії природи, проте завжди безпосередньо пов'язана з рухом на захист навколишнього середовища і, ширше, ідеями справедливості і питаннями ушкодження та деградації відмінного від людини світу; 3) *ecological poetry* (екологічна поезія), що є більш складною для дослідження, оскільки вона займається питаннями форми. Для неї характерні гіперінтелектуалізм і емоційна дистанція чи відчуженість [24, с. xxviii-xxix].

Більш вузьким є запропонований Т. Гіффордом термін "green poetry" (зелена поезія), початково як «екологічної поезії, асоційованої з партією зелених» [25, с. 8], що в термінології Д.Е. Бурке корелює з терміном "nature poem" (вірш про природу) [21, с. 3], або "nature poetry" (поезія природи чи про природу) як синонім власне екопоезії.

Таким чином, якщо *екопоезія* розкриває мету існування людини у світі, то *екопоетика*, чи *екологічна поетика* (ecological poetics) – підтверджує світу свою складність, намагаючись встановити гармонію у світі, динамічному і багатому, створеному із континууму взаємин, висуваючи на перший план дослідження у сфері екології. Як дисципліна, *екопоетика*, спираючись на художній та інші типи дискурсу, досліджує: (а) як людина існує в межах свого проживання; (б) як визначається і будується цей її «дім»; (в) де (і чи потрібні) межі, що існують між тілом і світом, людиною та іншими, простором і місцем; (г) як чуттєва діяльність, фізична присутність, пам'ять і моменти мислення сприяють бажанню людини пересуватися світом [16, с. 156].

З іншого боку, екологічна поетика як новий напрям у поетиці і літературній критиці нерідко прирівнюється до екокритики (ecocriticism) [3], чи критики навколишнього середовища (environmental criticism) або зеленої літературної критики (green literary criticism) [20]. Цей напрям екопоетологічних студій виник у США і пов'язаний з іменами У. Рюкерта, який ввів сам термін «екокритика» (ecocriticism) у своєму есе "Literature and Ecology: An Experiment in Ecocriticism" (1978), та Ч. Глотфелті, яка розповсюдила його на інтерпретацію текстів, що містили опис природи (nature writing). Предметом екокритики є література, де домінує категорія місця (the literature of place), взаємовідношення екосистем всередині літературного тексту (the ecosystemic relationships within a literary text), а головну роль відіграє ландшафт. Тому література стає не тільки засобом морального виховання, а й засобом формування екологічної свідомості [3] з опорою на розгалужену екологічну термінологію: екологія, екосистема, екологічний баланс, енергія, ресурси, виснаження навколишнього середовища [26], де залишається певна термінологічна плутанина, наприклад, у синонімічному вживанні термінів "environment" (навколишнє середовище) і "nature" (природа) [15].

Звідси, екопоезія у її різних різновидах – це поезія з певною проблематикою, яка на сучасному етапі вивчається різними напрямками екопоетики, у цьому разі, літературознавчим або лінгвістичним. Якщо екопоезія виникла у 50-х–60-х роках ХХ ст., то екопоетика щойно почала свій розвиток на початку ХХІ ст., корелюючи із поняттям екокритики.

Літературознавчі роботи з екопоетики приділяли увагу природному світу, природним елементам, ґрунтувалися на екокритичних ідеях, але майже не торкалися питань природи і культури, хоча навколишнє середовище є не тільки «біологічним», а складається також з культурних елементів. Сучасні роботи (В. Іїїма, S. Knickerbocker) піднімають питання перетину природи і культури [31, с. 87]. Тому екопоетику можна розглядати і з культурологічних позицій.

У термінах культурології екопоезія – це те саме, що й поезія природи, де основним мотивом є взаємозалежність усіх творінь, що виключає антропоцентричну пихатість і підтримує смиренність та обережність у ставленні до технологічної і раціональної культур, які домінують у нинішню епоху. Інші ж культурологи роблять акцент на екопоетиці як спогляданні за тим, що не належить людині, але є, подібно до неживої природи, засобом розуміння людини. Якщо екопоезія в культурологічному ключі спрямована на усвідомлення екологічної кризи і вчинення необхідних дій, оповитими етичною відповідальністю за навколишнє середовище [13, с. 355], екопоетика спрямована на формування екологічної свідомості людства, об'єднуючи культурну спадщину і природу.

Екологічний напрям у поетиці об'єднує природознавчий та культурологічний підходи через взаємозв'язок між «природою» і «культурою», що, на думку екокритиків, залежить від функціонування мови, «природної» за своїм походженням і «культурної» за своїм розвитком [3]. Звідси виник новий напрям їх дослідження *екосеміотика* (ecosemiotics), що займається вивченням стосунків між природою і культурою в ракурсі використання знаків та створення значення, які представлені у літературі як культурному феномені [36, с. 108; 30; 37].

У контексті взаємин екології і культури біолог М. Бах стверджує, що сучасна екологічна криза походить від культурної кризи (цієї ж думки додержується австралійська дослідниця В. Пламвуд [34, с. 5]), витоком якої було нерозуміння того, що природа не є об'єктом невичерпного споживання, а навпаки, нашою домівкою, яку необхідно берегти для виживання екосистем і нашого власного виду [12].

Лінгвістична традиція екопоетики (M. J. Killingsworth, L. M. Scigaj, T. Gifford) є найновішою і ґрунтується на літературознавчій критиці (де в основному під кутом екопоетики перечитуються поетичні твори епохи романтизму) з особливим акцентом на розкритті вербальних механізмів опису природи, природних реалій починаючи з епохи просвітництва до романтизму і включаючи теперішній час в термінах «екології» (M. K. McNee, D.E. Burke, T. Lynch), динаміки взаємодії людини і навколишнього середовища, реалізованої у художніх творах та поезії (L. Wagner-Martin, A.K. Siewers, S. Knickerbocker), що поступово впливає на формування нової екологічної свідомості людства.

Новим розвитком у цій галузі є дослідження так званої екології лірики (lyric ecology), створеної канадськими поетами (R. Bringhurst, D. Lee, T. Lilburn, D. McKay, J. Zwicky, S. Kane) [22; 23] як поезія мислення. Ця поезія відтворює не стільки власне екологічний, скільки філософський підхід до неживої природи в контексті основних ідей щодо виживання людства.

Особливий акцент у сучасній лінгвоекпоетиці робиться на поетичних творах, в яких розглядається емоційний взаємозв'язок між людиною і навколишнім середовищем з акцентом на засобах відтворення емоцій людини в описі навколишнього середовища і його елементів (землі, повітря, води) (L. Peacock), апокаліптичного пейзажу (J. Kinsella). Лінгвістична екопоетика досліджує потенціал поетичної мови, щоб змодельовати та осмислити екологічну динаміку, особливо у світлі сучасних реалій, наприклад, зміни клімату [32, с. 86, 88]. Її розбудові сприяє поява збірок екопоетів, де по-новому осмислюється вплив людини на природу та пошук балансу між людиною і природою для відновлення стосунків між ними (A. Oswald, F. Gander, J. Kinsella, J. Spahr).

Таким чином, всі три аспекти дослідження в межах екопоетики: літературознавчий, культурологічний та лінгвопоетологічний – постійно вдосконалюються, ускладнюються, інтегруючись у певну систему, наповнюючись новим змістом і смислами, розширюючи сферу дослідження мови.

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. На сучасному етапі поняття «поетики» розширилося, зокрема у бік її екологізації, за рахунок появи нових дослідницьких (екпоетика, лінгвоекпоетика, екологічне літературознавство) та художніх (екпоезія, поезія природи, поезія навколишнього середовища, зелена поезія) різновидів, які розглядаються науковцями у трьох різних аспектах: літературознавчому, культурологічному та лінгвопоетологічному.

Літературознавчий аспект переважно спрямований на екокритичний аналіз різножанрових художніх творів, екологічно значущих художніх явищ та текстів, в тому числі екопоезії;

культурологічний – розглядає екопоетику з позицій взаємодії культури і природи з метою формування екологічної свідомості людства та відповідального ставлення до навколишнього середовища; лінгвопоетологічний аспект передбачає, зокрема, встановлення широкої палітри екологічно навантажених текстових елементів, що втілюють систему екоконцептів та екомотивів, характерних для різних лінгвокультур.

Перспективним з позицій екопоетики є вивчення біблійного дискурсу в ракурсі поширення екологічних цінностей, маніфестованих як втілення мережі екологічних концептів, що складають цілісний екодискурс Біблії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аверинцев С.С. Поэтика ранневизантийской литературы / Сергей Сергеевич Аверинцев. – М.: «Coda», 1997. – 343 с.
2. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества / Михаил Михайлович Бахтин. [Сост. С.Г. Бочаров]. – 2-е изд. – М.: Искусство, 1986. – 445 с.
3. Белозерова Н.Н. Экологическая поэтика / Н.Н. Белозерова // Language and Literature. – Вип. 4. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://frgf.utmn.ru/last/No4/list.htm>
4. Бовсунівська Т.В. Когнітивна жанрологія і поетика / Тетяна Володимирівна Бовсунівська [Монографія]. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. – 180 с.
5. Воробьева О.П. Вирджиния Вулф и поэтика инсайта / О.П. Воробьева // Горизонты современной лингвистики: Традиции и новаторство. Сб. в честь Е.С. Кубряковой. – М.: Языки славянских культур, 2009. – С. 764–776.
6. Ефремова Т.Ф. Новый толково-словообразовательный словарь русского языка / Т.Ф. Ефремова. М.: Русский язык, 2000. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://efremova.slovaronline.com/> П/ПО/80771-РОЕТИКА
7. Мень А. Библиологический словарь / Александр Мень. – М.: Фонд имени Александра Меня. – В 3 т.: Т. 2. – 2002. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://slovari.yandex.ru/~книги/Библиологический%20словарь/~П/5/>
8. Ожегов С.И., Н.Ю. Шведова толковый словарь русского языка / С.И. Ожегов, Н.Ю. Шведова. – М.: Изд-во Язъ, 1992. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ozhegov.info/slovar/?q=%D0%9F*&pg=209&ind=N
9. Пучков А.А. Поэтика античной архитектуры / Андрей Александрович Пучков. – К.: ФЕНИКС, 2008. – 992 с.
10. Сергеева Н.В. Своєрідність поетики Богдана-Ігоря Антонича / Н.В. Сергеева // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. Вип. V. – Запоріжжя: Просвіта, 1999. – С. 196–199.
11. Хархун В. Дефінітивні розбіжності терміна «Поетика» в літературознавчих методологіях ХХ століття / В. Хархун // Вісник Запорізького державного університету. Філологічні науки. – 2001. – №1. – С. 129–130.
12. Bach M.I. Ecopoetry and present environmental crisis / M.I. Bach // In Limine. – Roma: Universita Tor Vergata. – 2008. – No. 3. – P. 111–118. Mode of access: http://www.ecopoems.altervista.org/theoretical_basis_of_ecopoetry.htm
13. Barnhill J.H. Poetry / John H. Barnhill // Green Culture: An A-to-Z guide. – Los Angeles: SAGE Publications, 2011. – P. 354–358.
14. Bate J. The Song of the Earth / Jonathan Bate. – L.: Picador, 2000. – 360 p.
15. Birkerts S. Only God can make a tree: The joys and sorrows of ecocriticism / S. Birkerts // Boston Book Review. – 2006. Mode of access: http://www.asle.org/wp-content/uploads/ASLE_Primer_Birkerts.pdf
16. Bristow T. Eco-poetics / T. Bristow // Facts on File Companion to World Poetry: 1900 to Present [ed. by R. V. Arana]. – N. Y.: Facts on File, 2008. – P. 156–159. Mode of access: <https://www.academia.edu/3741924/Ecopoetics>
17. Bryson J.S. The West Side of Any Mountain: Place, Space, and Eco-poetry / J. Scott Bryson. – Iowa City: University of Iowa Press, 2005. – 166 p.
18. Bryson J.S. Eco-poetry: A Critical Introduction / J. Scott Bryson. – Salt Lake City: University of Utah Press, 2002. – 272 p.
19. Buell L. The Environmental Imagination / Lawrence Buell. – Cambridge, L.: Belknap Press Harvard University Press, 1995. – 586 p.
20. Buell L., Heise U.K., Thomber K. Literature and environment / Lawrence Buell, Ursula K. Heise, Karen Thomber // The Annual Review of Environment and Resources. – 2011. – P. 417–440. Mode of access: www.academia.edu/2356762/Literature_and_Environment
21. Burke D.E. From Pastorals to Paterson: Ecology in the Poetry and Poetics of William Carlos Williams: Dissertation, PhD / Daniel Edmund Burke. – Marquette University, 2014. Mode of access: http://epublications.marquette.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1367&context=dissertations_mu
22. Curry P. From Ecocriticism to Ecohumanities: An essay-review of Mark Dickinson and Clare Goulet, Lyric Ecology: 25 Meditations on the work of Jan Zwicky / P. Curry // Green Letters. – 2010. – No. 13. – P. 95–109.
23. Dickinson M. Canadian Primal: Five poet-thinkers redefine our relationship to nature / M. Dickinson // The WARLRUS, 2009. – P. 62–65. Mode of access: <http://walrusmagazine.com/articles/2009.06--canadian-primal/>
24. Fisher-Wirth A., Street L.-G. The Eco-poetry Anthology / Ann Fisher-Wirth, Laura-Gray San Antonio Street. – San Antonio: Trinity University Press, 2013. – 696 p.

25. Gifford T. Green Voices: understanding contemporary nature poetry / Terry Gifford. – Nottingham: Critical, Cultural and Communications Press, 2011. – 214 p.
26. Heise U.K. Science and Ecocriticism / U.K. Heise // The American Book Review. – 1997. – P. 4. Mode of access: <http://motspluriels.arts.uwa.edu.au/MP1199ukh.html#bev>
27. Jaeger P. John Cage and Buddhist Eco-poetics / Peter Jaeger. – L., New Dehli, N.Y., Sydney: Bloomsbury, 2013. – 190 p.
28. Killingsworth M.J. Walt Whitman and the Earth: A Study of Eco-poetics / M. Jimmie Killingsworth. – Iowa City: University of Iowa Press, 2005. – 238 p.
29. Knickerbocker S. Eco-poetics: the Language of Nature, the Nature of Language / Scott Knickerbocker. – Amherst: University of Massachusetts Press, 2012. – 208 p.
30. Nöth W. Eco-semiotics / W. Nöth // Sign Systems Studies. – 1998. – No. 26. – P. 332–343. Mode of access: https://www.ut.ee/SOSE/sss/articles/noth_26.htm
31. Nolan S. Un-natural Eco-poetics: Natural/Cultural intersections in poetic language and form / S. Nolan // New International Voices in Ecocriticism. – L.: Lexington Books, 2012. – P. 87–100.
32. Peacock L. SAD in the Anthropocene: Brenda Hillman's eco-poetics of affect / L. Peacock // Environmental Humanities. – 2012. – No.1. – P. 86–102.
33. Peters M. Ruth Irwin Earthsongs: Eco-poetics, Heidegger and dwelling / M. Peters // The Trumpeter. – 202. – Vol. 18. – No. 1. – P. 1–17.
34. Plumwood V. Environmental Culture: The Ecological Crisis of Reason / Val Plumwood. – N.Y.: Routledge, 2002. – 292 p.
35. Scigaj L.M. Sustainable Poetry: four American eco-poets / Leonard M. Scigaj. – Lexington: The University Press of Kentucky, 1999 – 321 p.
36. Siewers A. K. Eco-poetics and the origins of English literature / A.K. Siewers // Environmental Criticism for the Twenty-first Century [ed. by Stephanie LeMenager]. – New York, 2011. – P. 105–120.
37. Timo M., Kull K. Eco-semiotics: main principles and current developments / M. Timo, K. Kull // Geografiska Annaler: Series B, Human Geography. – 2014. – 96 (1) – P. 41–50. Mode of access: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/geob.12035/pdf>
38. Vorobyova O. The Poetics of reflection in Virginia Woolf's short fiction: In search of multiple sense / O. Vorobyova // In Search of (Non)Sense. – Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2009. – P. 75–87.

Жихарева Е. Экопоэтика: аспекты исследования.

Статья посвящена обзору основных идей и концепций экопоэтики, возникшей вследствие наполнения традиционных и новейших поэтологических студий новым экологическим содержанием в контексте экологической культуры и экологического мышления. Появились новые исследовательские (экопоэтика, лингвоэкопоэтика, экологическое литературоведение) и художественные (экопоэзия, поэзия природы, поэзия окружающей среды, зеленая поэзия) разновидности, направления и жанры, объединенные зонтичным названием «экопоэтика». В статье выделяются три аспекта исследования в рамках экопоэтики: литературоведческий, культурологический и лингвопоэтологический. Если литературоведение в большей степени направлено на экокритический анализ разножанровых художественных произведений, а культурология рассматривает экопоэтику с позиций взаимодействия культуры и природы с целью формирования экологического сознания человечества, то лингвопоэтика предусматривает, в частности, установление широкой палитры экологически нагруженных текстовых элементов, воплощающих систему экоконтцептов и экомотивов, характерных для разных лингвокультур.

Ключевые слова: экопоэтика, культурологический аспект, лингвопоэтологический аспект, литературоведческий аспект, поэтика.

Zhykhareva O. Eco-poetics: Research Perspectives.

This paper reviews the main ideas and conceptions of eco-poetics that emerged due to new ecological content of traditional and modern poetological research in the context of ecological culture and ecological thinking. New scholarly (eco-poetics, linguistic eco-poetics, ecological literature) and literary (ecopoetry, nature poetry, environmental poetry, green poetry) varieties, trends and genres appeared under the umbrella name of eco-poetics. Three perspectives of research within eco-poetics are highlighted: literary, cultural and linguopoetic. While literary studies are primarily ecocriticism-oriented in the analysis of literary texts belonging to various genres, and cultural studies pays focus on eco-poetry regarding it in terms of interaction between culture and nature in order to shape humanity's ecological awareness, linguistic poetics envisages a vast palette of ecologically charged text elements, ecoconcepts and ecomotifs referring to different linguistic and cultural communities.

Key words: eco-poetics, cultural perspective, linguopoetic perspective, literary perspective, poetics.